

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

БРОВДІЙ АЛЛА МИХАЙЛІВНА

УДК 346.7(477):630

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛІСОВОГО СЕКТОРА
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

12.00.04 – господарське право,
господарсько-процесуальне право

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2015

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент,
Бойчук Роман Петрович,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, доцент кафедри
господарського права.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
Устименко Володимир Анатолійович,
Інститут економіко-правових досліджень
НАН України, директор,
заслужений юрист України,
член-кореспондент НАПрН України;

кандидат юридичних наук, доцент,
Зуєва Оксана Анатоліївна,
Академія митної служби України,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Захист відбудеться 26 жовтня 2015 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.04 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70).

Автореферат розіслано 18 вересня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.Ю. Уркевич

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Лісовий сектор є специфічною сферою економічної системи держави, в межах якої виникають різноманітні суспільні відносини, в тому числі й господарські. Особливість останніх полягає у використанні суб'єктами господарювання у своїй діяльності особливого природного ресурсу – лісу, який є об'єктом правового впливу різних галузей права.

Значущість лісів полягає як у забезпеченні ними екологічних потреб суспільства, так і у здатності задовольняти економічні інтереси держави. Це є можливим тільки у випадку створення ефективного механізму державного регулювання і контролю за лісогосподарською діяльністю, що за сучасних умов вимагає перегляду існуючого правового регулювання використання лісів та користування ними.

Сучасний стан нормативного забезпечення господарських відносин, пов'язаних з використанням лісогосподарської продукції, характеризується невизначеністю господарсько-правового статусу лісів та державних підприємств лісового господарства, як основних суб'єктів, що беруть участь у цих правовідносинах, яка є причиною кризового стану господарської діяльності у цій сфері. Останній визначається відсутністю стабільного внутрішнього ринку лісопродуктових товарів та неналежним контролем за господарською діяльністю суб'єктів господарювання даного сектора. Вказане обумовлює необхідність формування окремого підходу до регулювання таких відносин, що вимагає необхідності їх комплексного аналізу та свідчить про актуальність розгляду даної теми.

Теоретичною основою дисертаційної роботи стали дослідження вчених з різних галузей знань, зокрема таких, як: М. С. Алябишев, О. А. Беляневич, А. Г. Бобкова, Р. П. Бойчук, Ю. В. Бойчук, С. О. Бородовський, Л. В. Винар, О. М. Вінник, О. П. Віхров, А. П. Гетьман, О. А. Голуб, В. Ф. Горбовий, О. І. Дребот, Д. В. Задахайло, О. А. Зуєва, К. О. Кочергіна, І. М. Любімов, В. С. Мартем'янов, Н. І. Матузов, В. С. Мілаш, В. С. Міщенко, В. В. Носік, В. О. Озеран, Г. М. Пронська, А. К. Соколова, Л. В. Таран, В. Ю. Уркевич, В. А. Устименко, М. В. Шульга, М. Ю. Чік та ін. Функціонування державних підприємств лісового господарства, правовий статус лісів як об'єктів господарсько-правового регулювання та особливості ведення господарської діяльності в лісовому секторі економіки України не були предметом окремої дисертаційної чи монографічної роботи. Як у законодавстві, так і в доктрині комплекс указаних питань залишився не вирішеним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана на кафедрі господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого відповідно до комплексної цільової програми «Правове забезпечення реалізації політики держави на пріоритетних напрямках економічного розвитку та у сфері екологічної безпеки» (номер державної реєстрації 0111U000962). Тема

дисертації затверджена на засіданні вченої ради Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (протокол № 5 від 24.12.2010 р.) та перезатверджена на засіданні вченої ради Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» (протокол № 7 від 15.03.2013 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є визначення правового режиму здійснення господарської діяльності державними підприємствами в межах лісового сектора економіки України, розроблення теоретичної основи її ефективного ведення та шляхів модернізації діяльності державних підприємств у цій сфері.

Для досягнення поставленої мети в роботі зроблено спробу вирішити такі завдання:

- визначити поняття та структуру лісового сектора економіки України;
- з'ясувати особливості законодавчого забезпечення господарських відносин у лісовому секторі економіки України;
- охарактеризувати особливості господарської правосуб'єктності державних підприємств лісового господарства;
- проаналізувати особливості організаційно-господарських правовідносин за участю державних підприємств лісового господарства;
- встановити особливості правового режиму майна державних підприємств лісового сектора економіки України;
- обґрунтувати необхідність обліку та оцінки майна державних підприємств лісового господарства;
- розкрити особливості договірної забезпечення обігу продуктів лісового сектора за участю державних підприємств;
- розглянути основні напрямки та засоби державного регулювання господарської діяльності в лісовому секторі;
- сформулювати перспективи та напрямки адаптації законодавства України до європейських правових стандартів у сфері правового регулювання господарської діяльності суб'єктів господарювання лісового сектора.

Об'єктом дослідження є господарські відносини, які виникають у лісовому секторі економіки України.

Предметом дослідження є господарсько-правове забезпечення діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України.

Методи дослідження. Для визначення особливостей функціонування ринку лісопродуктових товарів, правового статусу державних підприємств лісового господарства, аналізу чинного законодавства України в рамках адаптації його до європейських правових стандартів використані методи аналізу та синтезу. Індукція та дедукція застосовані для визначення правового статусу лісів, особливостей їх використання в господарській діяльності та з метою логічного структурування елементів дослідження.

Аналогія вжита для характеристики організаційно-правової форми державного лісгосподарського підприємства, визначення поняття «ліс» у сфері господарювання. Формально-юридичний метод – для формулювання змін до чинного законодавства України, розроблення класифікації господарської діяльності, що здійснюється в межах лісового сектора економіки України, визначення ринку лісопродуктових товарів, розроблення дефініції поняття «лісгосподарська діяльність». Системно-структурним методом автор скористувався для дослідження і побудови структури складових елементів системи лісового сектора економіки України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертації вперше здійснено комплексне теоретичне дослідження правового режиму діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України, у результаті якого сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем, а саме:

уперше:

– розроблено дефініцію поняття «лісгосподарська діяльність», під якою розуміють особливий вид господарської діяльності, що здійснюється спеціальними суб'єктами господарювання в межах лісу (з використанням або без використання лісових ресурсів) та з продуктами лісу, яка спрямована на виготовлення та реалізацію продукції лісгосподарського і лісопромислового призначення та опосередковане виникнення господарських відносин у лісовому секторі економіки України;

– визначено, що об'єктами господарсько-правового регулювання лісгосподарських відносин є такі різновиди лісгосподарської продукції, як: 1) заготовлена деревина та недеревна продукція лісу, що є результатом використання лісової рослинності, у зв'язку з чим остання втратила зв'язок із навколишнім природним середовищем; 2) лісосічний фонд – ділянки стиглого лісу, а також окремі лісові деревні рослини, призначені для заготівлі деревини; 3) замкнені лісові масиви, придатні для спеціального використання без мети заготівлі деревини; 4) продукція переробки деревини (деревостружкові та деревоволокнисті плити, целюлоза, папір, продукція гідролізної промисловості) і недеревних продуктів лісу;

– доведено, що державні підприємства лісового господарства є суб'єктами господарювання зі спеціальним статусом з огляду на ведення ними лісгосподарської діяльності і одночасно виконання спеціальних повноважень з використання і розпорядження лісовими природними ресурсами (заготівля деревини, видача і анулювання лісового квитка, виділення лісових ділянок для заготівлі другорядних лісових матеріалів, побічних лісових користувань, використання корисних властивостей лісів), що зумовлено їхнім статусом постійних лісокористувачів;

– обґрунтовано необхідність модернізації відносин управління державних підприємств лісового господарства шляхом створення в системі органів управління таких державних унітарних підприємств наглядової

ради, до персонального складу якої запропоновано включити представників від органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій та наділити їх повноваженнями з метою задоволення приватних і публічних інтересів на етапі створення, функціонування і припинення діяльності вказаного суб'єкта господарювання;

– запропоновано розглядати ліс у межах господарських відносин як цілісний майновий природний комплекс, що складається із взаємопов'язаної системи лісових природних ресурсів, пов'язаних із землею, між собою та з навколишнім природним середовищем, котрі можуть використовуватися суб'єктами господарювання як окремі об'єкти для провадження різних видів господарської діяльності в межах специфічного режиму господарювання;

– обґрунтовано необхідність обліку та оцінки цілісного майнового природного комплексу лісу як необоротного активу в балансі суб'єкта господарювання, що складається з сукупності матеріальних цінностей, які становлять: земельні ділянки, розташовані на них деревні і недеревні природні лісові ресурси, інші природні компоненти лісу з урахуванням їх видового складу;

– доведено, що змістом права постійного користування лісами є не тільки повноваження щодо користування ними як чужим майном (цілісним майновим природним комплексом), а й здійснення інших прав і виконання обов'язків, пов'язаних зі створенням, відновленням, захистом лісів, а також деяких прав держави з розпорядження лісовими ресурсами, що зумовлює необхідність доповнення інституту права постійного користування лісами, що посвідчується державним актом на право постійного користування земельною ділянкою лісгосподарського призначення додатково укладенням договору про режим використання лісів у сфері господарювання між уповноваженим органом державної влади і спеціалізованим суб'єктом господарювання;

– обґрунтовано доцільність затвердження типової форми 1) договору про організацію аукціону, в якому визначити права і обов'язки сторін та їх взаємну відповідальність та 2) договору купівлі-продажу необробленої деревини на аукціоні істотними умовами якого є: а) юридичний статус суб'єкта, який є стороною договору (покупцем); б) предмет договору – відповідна кількість, якість, призначення деревини та її ціна; в) мета придбання відповідного лоту деревини та подальше її використання; г) положення щодо можливості коригування сортності деревини, враховуючи можливість похибки в її визначенні при виділенні розрахункової лісосіки з метою зменшення зловживань на ринку лісопродуктових товарів та подолання практичних проблем;

– визначено необхідність прийняття Закону України «Про спеціальний режим лісгосподарської діяльності в лісовому секторі економіки України», а також внесення змін до Господарського кодексу України щодо розмежування лісових і господарських відносин, визначення

поняття і видів лісогосподарської діяльності та особливостей спеціального режиму її ведення, режимів використання майна у сфері господарювання, також щодо можливості реалізації суб'єктами господарювання права спеціального користування лісами (замість загального і спеціального) та до Лісового кодексу України, щодо відмежування лісових і господарських відносин, визначення поняття лісових правовідносин, удосконалення визначення понять «лісові природні ресурси», «продукти лісу», додати до переліку видів відповідальності господарсько-правову, а також до чинних нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку щодо використання лісів як майна у сфері господарювання і його обліку як матеріального активу, а не як нематеріального права на біологічний актив;

удосконалено:

– зміст поняття «лісовий сектор економіки України», під яким автор розуміє комплексну систему взаємопов'язаних галузей, які об'єднують підприємства, що здійснюють виробничу та невиробничу лісогосподарську діяльність у лісовиробничому комплексі (галузях лісового господарства і лісової промисловості), а також підприємства, що здійснюють допоміжну діяльність для забезпечення їх функціонування, які в сукупності в процесі своєї діяльності, у відносинах зі споживачами, уповноваженими органами державної влади і місцевого самоврядування створюють і забезпечують діяльність ринку лісопродуктових товарів (ринку деревини і ринку продукції переробки деревини);

– наукові підходи щодо відмежування господарських відносин від лісових, які виникають у межах лісового сектора економіки України за такими критеріями, як суб'єктний склад, об'єкти правового впливу, сфера виникнення, зміст, предмет та метод правового регулювання зазначених галузей;

– поняття правового режиму як встановленого правом і забезпеченого державою порядку, що виражається через сукупність основних і допоміжних правових засобів регулювання, особливе поєднання яких визначає конкретні методи та типи правового регулювання, спрямовані на упорядкування конкретної сфери суспільного життя;

– твердження щодо необхідності державного регулювання формування стартової ціни на деревину, яка виставляється на аукціон;

дістали подальшого розвитку:

– науково-теоретичні підходи до вдосконалення системи управління господарською діяльністю та майном державних підприємств лісового господарства шляхом розмежування управлінських відносин на внутрішні організаційні та зовнішні організаційні з метою упорядкування системи взаємовиключних повноважень щодо прийняття управлінських рішень у межах організаційно-правової форми та поза нею і формування механізму стримувань і противаг;

– характеристика етапів аукціону: 1) організаційного, на якому встановлюються відносини між продавцем і біржею, а також відбувається процес акредитації і допуску покупця до торгів; 2) етапу узгодження істотних умов договору під час проведення аукціонних торгів, кожен з яких відповідає стадії укладення договору купівлі-продажу;

– теорії розмежування видів господарських договорів за зв'язком об'єкта договору з виробничим процесом та віднесення до господарського організаційно-управлінського договору, що входить до системи господарських невиробничих договорів про режим використання лісів у сфері господарювання;

– положення щодо необхідності проведення і законодавчого закріплення сертифікації окремих видів лісгосподарської продукції.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані в дослідженні положення та висновки можуть бути використані:

– у науково-дослідницькій сфері – для подальших досліджень проблем правового забезпечення господарської діяльності в лісовому секторі економіки України;

– у правотворчій діяльності – як основа для розроблення законодавства у сфері виробництва продукції лісгосподарського та лісопромислового призначення, її обігу на ринку лісопродуктових товарів та статусу суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у її межах, шляхом прийняття Закону України «Про спеціальний режим лісгосподарської діяльності в лісовому секторі економіки України», внесення змін до Господарського кодексу України, Лісового кодексу України та інших нормативно-правових актів;

– у навчальному процесі – під час викладання курсу «Господарське право», «Лісове право» в юридичних вищих навчальних закладах, підготовки навчальних, робочих програм, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи доповідалися на: Науково-практичній конференції «Правове забезпечення становлення економіки інноваційного типу в Україні» (м. Харків, 15 грудня 2009 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегія розвитку України в глобальному середовищі» (м. Сімферополь, 17–19 листопада 2010 р.), Науково-практичній конференції «Проект Інноваційного кодексу України як новий етап розвитку нормотворення в інноваційній сфері» (м. Харків, 14 червня 2011 р.), Круглому столі «Процеси економічної глобалізації та напрямки модернізації правового господарського порядку в Україні» (м. Харків, 26 квітня 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання інтелектуальної власності і інноваційного розвитку» (м. Харків, 15–16 листопада 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Вклад молодих учених в развитие правовой науки Республики Беларусь»

(м. Мінськ, 23 листопада 2012 р.), XXXVII Науково-технічній конференції викладачів, аспірантів і співробітників Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (м. Харків, 23–25 квітня 2014 р.).

Публікації. Результати дисертаційної роботи відображені в п'яти наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України та зарубіжних країн, та семи тезах доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (218 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 217 сторінок, з них основного тексту – 195 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, вказано зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначено мету і завдання дослідження, виокремлено його об'єкт, предмет і методи, положення наукової новизни, наведено відомості про практичне значення одержаних результатів, апробацію результатів дослідження та публікації.

Розділ 1. «Поняття та загальна характеристика державного лісового сектора економіки і шляхи його розвитку» складається з трьох підрозділів, у яких розглянуто поняття, структуру лісового сектора економіки України, законодавче забезпечення його функціонування, особливості господарської правосуб'єктності державних підприємств лісового господарства та організаційно-господарські відносини за їх участю.

У *підрозділі 1.1 «Лісовий сектор в економічній системі України, його структура, законодавче забезпечення»* приділено увагу аналізу системи виробництв, пов'язаної з використанням лісу і його ресурсів. Встановлено доцільність застосування поняття «лісовий сектор економіки» для позначення всієї сукупності сфер діяльності, пов'язаної з лісом та його продукцією. Проведено аналіз структури лісового сектора економіки України, до якої автором віднесено такі елементи: 1) лісовиробничий комплекс, що включає а) галузь лісового господарства, в межах якої здійснюється виробнича та невиробнича господарська діяльність; б) галузь лісової промисловості до якої належать деревообробна, целюлозно-паперова, лісохімічна, гідролізна тощо; 2) забезпечувальні галузі; 3) ринок лісопродуктових товарів, що є результатом організації і ведення особливого виду господарської діяльності – лісогосподарської. Встановлено, що залежно від сфери здійснення лісогосподарська діяльність поділяється на господарську діяльність у лісі та господарську діяльність з продуктами лісу, яка здійснюється в межах лісового господарства та лісової промисловості відповідно. Проведено розмежування лісових і господарських відносин за суб'єктивним складом, об'єктом та предметом регулювання, змістом прав і

обов'язків суб'єктів вказаних правовідносин. Запропоновано внести зміни до Господарського кодексу України та Лісового кодексу України щодо розмежування предметів їх регулювання.

На основі аналізу поняття правового режиму та особливостей ведення лісгосподарської діяльності, що виникає з приводу особливого об'єкта, обґрунтовано важливість встановлення спеціального режиму лісгосподарської діяльності та розроблення ефективного законодавчого забезпечення її здійснення в даній сфері.

У підрозділі 1.2 *«Особливості господарської правосуб'єктності державних підприємств лісового господарства»* здійснено дослідження організаційно-правової форми державних підприємств у сфері лісового господарства, одним із елементів якої є господарська правосуб'єктність. Визначено, що правосуб'єктність цих підприємств є спеціальною. З аналізу функцій державних підприємств лісового господарства як постійних лісокористувачів зроблено висновок, що хоча вони і пов'язані з функціями здійснення господарської діяльності, але не притаманні іншим суб'єктам господарювання, а процес їх здійснення відокремлений від самої господарської діяльності функціональною спрямованістю.

Встановлено, що сутність організаційно-правової форми полягає в забезпеченні реалізації приватних і публічних інтересів на стадіях створення, функціонування і припинення суб'єкта господарювання. Обґрунтовано, що система органів управління державного підприємства, представлена єдиним керівником, не здатна задовольнити зазначених інтересів, що негативно впливає на ведення ними лісгосподарської діяльності. Тому запропоновано впровадити в структуру організаційно-правової форми державного підприємства лісового господарства такий орган управління, як наглядова рада. До її складу повинні входити представники трудового колективу, представники органів державної влади і місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать суб'єкти господарювання або які здійснюють регулювання суміжними галузями економіки (лісової промисловості), і представники громадських організацій.

У підрозділі 1.3 *«Організаційно-господарські правовідносин за участю державних підприємств лісового господарства»* проведено аналіз понять управління і регулювання як форм виникнення організаційно-господарських відносин за участю державних підприємств лісового господарства. Зазначено, що управління господарською діяльністю і майном суб'єкта господарювання може здійснюватися тільки з боку органу державної влади, до сфери управління якого належить підприємство. Повноваження з регулювання здійснюються уповноваженими державними органами щодо суб'єктів господарювання незалежно від форми власності. З огляду на це розглянуто основні повноваження Державного агентства лісових ресурсів України, а також Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства екології та природних ресурсів. Доведено необхідність

розмежування виконуваних Державним агентством лісових ресурсів повноважень щодо управління майном суб'єкта господарювання, лісами на землях державної власності, що передані йому на праві постійного користування, господарською діяльністю та здійснення контрольних функцій шляхом формування механізму стримувань і противаг.

Встановлено, що державні підприємства лісового господарства як суб'єкти господарювання зі спеціальним статусом виконують частину повноважень з управління і розпорядження лісами, а також здійснюють контроль за такою діяльністю. З огляду на це запропоновано розмежувати організаційно-господарські відносини у цій сфері на: 1) внутрішні організаційні, які виникають у межах організаційно-правової форми між органами управління суб'єкта господарювання, що мають характер управлінських та 2) зовнішні організаційні, що виникають поза організаційно-правовою формою суб'єкта господарювання між останнім та уповноваженим органом державної влади. Це створить можливість ефективного урегулювання організаційно-господарських відносин та розмежування повноважень управління, регулювання і контролю між уповноваженим органом державної влади та органами підприємства.

Розділ 2. «Майнова основа господарювання державних підприємств лісового господарства» складається з трьох підрозділів, у яких визначено правовий режим майна державних підприємств лісового господарства, особливості обліку та оцінки його окремих видів, а також звернено увагу на особливості договірного забезпечення обігу продуктів лісового сектора за участю вказаних підприємств.

У підрозділі 2.1 *«Правовий режим майна державних підприємств лісового сектора»* охарактеризовано склад та джерела формування майна державних підприємств лісового господарства. Обґрунтовано, що основу їх майнової бази становить ліс, оскільки відповідно до класифікації видів економічної діяльності такі суб'єкти господарювання здійснюють види діяльності, які не можуть бути здійснені поза його межами. Розглянуто правовий режим використання лісів у господарській діяльності.

Встановлено, що ліс, як тип природних комплексів відповідно до чинного законодавства не враховується у складі майнових цінностей суб'єкта господарювання. Проаналізовано висновки вчених різних сфер науки з приводу віднесення лісу до нерухомого майна. Запропоновано визначати ліс, що використовується у сфері господарювання, як цілісний майновий природний комплекс, що складається із взаємопов'язаних компонентів.

Охарактеризовано правовідносини щодо надання лісів державним лісгосподарським підприємствам на праві постійного користування. Зроблено висновок про те, що останнє є не тільки правом суб'єкта господарювання на чуже майно, але й наділяє суб'єктів господарювання правами і обов'язками, що не пов'язані виключно з отриманням корисних

властивостей лісу, і передбачає також здійснення ними інших прав і виконання обов'язків, пов'язаних зі створенням, відновленням, охороною, захистом лісів, а також деяких прав держави з розпорядження ними. Проведено комплексне дослідження законодавчих та доктринальних положень щодо особливостей права постійного та тимчасового користування лісами як категорій, що позначають належність лісів/лісових ресурсів відповідним суб'єктам господарювання.

У *підрозділі 2.2 «Особливості обліку та оцінки майна державних підприємств лісового сектора»* розкрито поняття, види, особливості та значення бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання. Встановлено необхідність обліку лісів на балансі суб'єкта господарювання з метою здійснення найбільш якісного контролю з боку уповноважених державних органів, і представника власника за веденням господарської діяльності в лісі, а також притягнення до відповідальності посадових осіб державного підприємства за дії, що призвели до втрати або пошкодження окремих елементів цілісного майнового природного комплексу. Визначено, що ліс складається з окремих лісових природних ресурсів, розташованих на земельній ділянці, котрі можуть використовуватись як окремі об'єкти для ведення лісгосподарської діяльності, є нерухомим майном з огляду на їх пов'язаність із землею. Обґрунтовано внесення до бухгалтерського обліку суб'єкта господарювання не тільки земельних ділянок, але і розташованих на них деревних і недеревних природних лісових ресурсів. Доведено, що особливість лісу полягає в постійній зміні його економічної форми та можливості самостійного використання окремих ресурсів.

Лісові ресурси, які використовуються суб'єктом господарювання у його господарській діяльності, повинні бути об'єктами оцінки і відображатися в його балансі, вартість яких відбиватиме їх якісні характеристики, доступність, економічну придатність тощо. У зв'язку із запропонованим у дисертації підходом до обліку лісів запропоновано внести зміни до Господарського кодексу України, а також до законодавства України з бухгалтерського обліку.

У *підрозділі 2.3 «Особливості договірного забезпечення обігу продуктів лісового сектора за участю державних підприємств»* розглянуто поняття ринку лісопродуктових товарів. визначено, що особливість ефективного договірного регулювання відносин у його межах полягає у: 1) особливостях самої деревини як об'єкта договору; 2) способу укладення договорів купівлі-продажу деревини, які відбуваються на аукціоні (що не є типовим для укладення господарських договорів); 3) значенням договірного забезпечення у господарсько-правовій практиці. Охарактеризовано особливості обрання біржі для організації аукціону.

Встановлено, що обіг необробленої деревини забезпечується укладенням сукупності договорів: 1) про організацію аукціону між продавцем і біржею, на підставі чого визначено необхідність затвердження

типової форми такого договору з огляду на практичні проблеми їх укладення, в якому запропоновано визначити права і обов'язки продавця та біржі, їх відповідальність; 2) про участь в аукціоні між потенційними покупцями та біржею; 3) договір купівлі-продажу необробленої деревини, на підставі чого визначено необхідність затвердження типової форми цього договору для забезпечення інтересів сторін договору, держави, суспільства.

Встановлено необхідність визначення у законодавстві України підстав, відповідно до яких суб'єкту господарювання може бути відмовлено в участі у аукціоні.

Розділ 3. «Удосконалення правового регулювання відносин, у сфері функціонування лісового сектора економіки України» складається з двох підрозділів, у яких здійснено дослідження напрямків та засобів державного регулювання господарської діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України та перспективи удосконалення законодавства України до європейських правових стандартів у цій сфері.

У підрозділі 3.1 *«Державне регулювання господарської діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України: основні напрямки та засоби»* визначено, що державне регулювання економіки відіграє роль практичної реалізації напрямів і способів діяльності уповноважених органів державної влади. Обґрунтовано необхідність розроблення державної економічної політики розвитку лісового господарства і лісової промисловості як взаємозалежних галузей лісового сектора економіки України.

Основними засобами державного регулювання господарської діяльності, розглянутих автором, є сертифікація, стандартизація і ціноутворення. Встановлено, що якість лісгосподарської продукції повинна визначатися не тільки за її сортністю, але і за критеріями радіологічної та фіто-санітарної безпеки, що зумовлено використанням деревної продукції для задоволення побутових потреб населення, виробництвом дитячих іграшок, що здійснюють вплив на здоров'я людини. Обґрунтовано необхідність врахування в державних стандартах України якісних характеристик деревини для виробництва окремих видів промислової продукції, визначення критеріїв її безпеки, а також нормативного закріплення проведення сертифікації деревини і процесів виробництва лісопромислової продукції.

Встановлено, що на процес лісокористування негативно впливають недоліки цінового регулювання на ринку деревини, що полягають у відсутності правового регулювання порядку та критеріїв встановлення стартової ціни на необроблену деревину і неможливості проведення контролю за обґрунтованістю ціноутворення. Вмотивовано необхідність застосування засобів державного регулювання у цій сфері шляхом законодавчого визначення порядку формування стартової ціни на реалізацію необробленої деревини на аукціоні, що повинна включати собівартість

продукції, прибуток підприємства, а також бути диференційованою залежно від сорту, сортименту та інших якісних характеристик деревини.

У підрозділі 3.2 «Перспективи та напрямки адаптації законодавства України до європейських правових стандартів у сфері правового регулювання господарської діяльності суб'єктів господарювання лісового сектора» охарактеризовано Угоду про асоціацію між Україною та державами-членами ЄС і міжнародні договори у сфері зовнішньоекономічної торгівлі. Обґрунтовано, що розвиток виробництва товарів з високою часткою доданої вартості є головним пріоритетом для експорту високотехнологічних товарів та зменшення питомої ваги експорту сировини. Вказане може бути реалізовано як через заходи, спрямовані на покращення доступу національних виробників на зовнішні ринки, представництво і захист інтересів виробників на ринках третіх країн, так і через заходи розвитку експортного потенціалу країни, які повинні розглядатися в рамках членства України в СОТ.

Проаналізовано систему заходів захисту товаровиробників у державах – членах ЄС та перспективи розвитку відносин України з її державами-членами в умовах набрання чинності Угоди про асоціацію. Встановлено доцільність і законодавчу можливість застосування заходів стимулювання переробки вітчизняної сировини в межах України. У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність прийняття Закону України «Про спеціальний режим лісгосподарської діяльності в лісовому секторі економіки України», у якому встановити особливості залучення інвестицій, у тому числі іноземних, у її розвиток, визначити особливості відносин між підприємствами лісового господарства і лісової промисловості та їх відносини з іноземними контрагентами, з урахуванням положень ратифікованої Угоди про асоціацію тощо.

ВИСНОВКИ

На основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації, теоретичного осмислення наукових праць у різних галузях права, здійснено комплексне теоретичне дослідження правового режиму діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України, у результаті якого сформульовано низку наукових висновків, пропозицій і рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем. Основні з них такі:

1. Аналіз та узагальнення змісту доктринальних визначень поняття «лісовий сектор економіки України» дозволив визначити його як комплексну систему взаємопов'язаних галузей, які об'єднують підприємства, що здійснюють виробничу та невиробничу лісгосподарську діяльність, а також підприємства, що здійснюють допоміжну діяльність для забезпечення роботи лісовиробничого комплексу (галузей лісового господарства і лісової промисловості), які в сукупності в процесі своєї діяльності у відносинах зі споживачами, уповноваженими органами

державної влади та органами місцевого самоврядування формують і забезпечують діяльність ринку лісопродуктових товарів (ринку деревини і ринку продукції переробки деревини).

2. Структуру лісового сектора економіки України становлять такі галузі: лісове господарство; лісова промисловість; забезпечувальні галузі лісового сектора. Суб'єктний склад становлять: а) суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність у галузі лісового господарства (державні і комунальні підприємства лісового господарства); б) суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність у деревообробній, лісохімічній, целюлозно-паперовій, гідролізній, меблевій галузях лісової промисловості; в) суб'єкти господарювання, що здійснюють свою діяльність у допоміжних галузях лісового сектора економіки; г) уповноважені органи державної влади та місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать державні та комунальні підприємства; д) споживачі ринку лісопродуктових товарів.

3. Особливість законодавчого забезпечення лісового сектора економіки України полягає у здійсненні в його межах лісогосподарської діяльності як специфічного виду господарської діяльності, спрямованої на виготовлення та реалізацію лісогосподарської продукції, що регулюється нормами господарського права, з урахуванням особливостей, зазначених нормами лісового і екологічного права. Видами лісогосподарської діяльності є: а) господарська діяльність у лісі, яка здійснюється уповноваженими суб'єктами господарювання в межах природного ресурсу – лісу і полягає у використанні рослинних компонентів лісу та їх подальшій переробці в господарській діяльності з метою задоволення різних інтересів суспільства, держави і самого суб'єкта господарювання, а також діяльність, що здійснюється без використання лісових природних ресурсів для ведення рекреаційної, туристичної та іншої господарської діяльності в межах використання корисних властивостей лісів; та б) господарська діяльність з продуктами лісу – як діяльність суб'єктів господарювання з реалізації, використання, переробки тощо лісової сировини, що є результатом експлуатації лісів та використанням природних лісових ресурсів шляхом їх вилучення з навколишнього природного середовища. Обґрунтовано необхідність встановлення спеціального режиму лісогосподарської діяльності.

4. Основною ознакою, що дозволяє відмежувати лісові і господарські відносини, є предмет правового регулювання (у господарських відносинах – діяльність у сфері суспільного виробництва; у лісових – відносини з володіння, користування і розпорядження лісами). Змістом господарської діяльності є права і обов'язки осіб, які здійснюють господарську діяльність (роботи, послуги). Змістом лісових відносин є права і обов'язки сторін з володіння, користування і розпорядження лісами. Крім цього, відмінність полягає і в об'єктах правового впливу вказаних відносин (лісовий фонд

(ліси, ділянки лісу, окремі види рослин або тварин), а також природні лісові ресурси – у лісових правовідносинах; лісогосподарська продукція – у господарських). Видами лісогосподарської продукції є не тільки заготовлена деревина та недеревні продукти лісу, але й замкнені лісові масиви, придатні для здійснення лісогосподарської діяльності без мети використання лісових природних ресурсів, лісосічний фонд – ділянка лісу або окремі лісові рослини, призначені для заготівлі та продукція переробки деревини і недеревних продуктів лісу.

5. У межах організаційно-правової форми державного унітарного підприємства доцільно створити колегіальний орган управління підприємством – наглядову раду, яка б виконувала такі повноваження: попереднє затвердження фінансового плану та фінансової звітності підприємства; погодження рішення щодо припинення, реорганізації підприємства, його приватизацію; погодження кандидатури на посаду директора підприємства; внесення пропозицій державному органу щодо змін до статуту підприємства; вироблення пропозицій щодо пріоритетних напрямків діяльності підприємства; здійснення контролю за діяльністю суб'єкта господарювання. Для забезпечення інтересів трудового колективу обов'язковим її учасником варто визначити уповноважених членів трудового колективу, інтересів територіальної громади – представника органу місцевого самоврядування і відповідної державної місцевої адміністрації. Також до складу наглядової ради варто включати з правом дорадчого голосу уповноваженого представника з числа громадських організацій, повноваження яких передбачені Лісовим кодексом України. З метою розмежування прав Держлісагентства України як органу управління майном і органу регулювання господарської діяльності до її складу з правом дорадчого голосу необхідно включити представника цього органу управління, представника Мінприроди, Агентства держмайна України, Фонду держмайна, а також представника Мінекономрозвитку України, як органу, що реалізує державну політику в галузі лісової промисловості.

6. Запропоновано розмежувати організаційно-господарські відносини залежно від рівня здійснення: 1) на рівні організаційно-правової форми як внутрішні організаційні та 2) на рівні відносин з органами державної влади щодо управління і регулювання як зовнішні організаційні. Особливістю вказаних відносин є на рівні суб'єктів: зіставлення функцій управління майном і господарською діяльністю створеного уповноваженим державним органом суб'єкта господарювання і відповідно внутрішня організація господарської діяльності органами самого суб'єкта господарювання та виконання деяких функцій з управління лісами, а також функцій регулювання господарської діяльності в межах реалізації уповноваженими органами державної влади правової політики держави.

7. Основними відмінними рисами права постійного і тимчасового (довгострокового і короткострокового) користування, які є основними

категоріями, що позначають належність лісів/лісових ресурсів суб'єктам господарювання, є такі: а) право постійного користування – майнове право, на якому ліс закріплюється за спеціалізованими суб'єктами господарювання; право тимчасового користування є похідним від нього майновим правом, на якому закріплюють визначені дозволом/договором лісові ресурси і межі їх використання; б) право постійного користування є безстроковим і може бути припинено з підстав, визначених законом; право тимчасового користування надається на певний строк і з метою здійснення визначеного спеціальним дозволом виду використання лісових ресурсів; в) набуття статусу постійного лісокористувача зумовлює виникнення в нього функцій розпорядника лісів та суб'єкта господарювання; тимчасові лісокористувачі здійснюють використання лісових ресурсів без їх вилучення у постійних лісокористувачів, без переходу до них специфічних прав і обов'язків; г) право постійного користування набувається спеціалізованими суб'єктами господарювання на підставі державного акта на право постійного користування земельною ділянкою лісогосподарського призначення, передачу якої запропоновано доповнити договором про режим використання лісів у сфері господарювання; право тимчасового лісокористування здійснюється на підставі дозволу та у випадку довгострокового користування – договору.

8. При обліку лісових ресурсів необхідно проводити їх оцінювання та враховувати не тільки їх вік, але й доступність та економічну придатність для ведення господарської діяльності в лісі. Ліс необхідно обліковувати на бухгалтерських рахунках як необоротний актив, котрий у процесі свого розвитку під впливом господарської діяльності змінює свої якісні і кількісні характеристики і з досягненням певного віку і виділенням його в лісосіку змінює свої властивості і набуває форми оборотного засобу, який у межах одного року споживається шляхом перетворення його з нерухомості на рухоме майно – продукцію лісового господарства, що має форму товару, призначену для продажу споживачам.

9. Обіг необробленої деревини на внутрішньому ринку забезпечується за допомогою сукупності договорів: 1) про організацію аукціону між продавцем і біржею, яка після укладення такого договору стає його організатором; 2) про участь в аукціоні між потенційними покупцями і біржею як організатором аукціону та представником продавця; 3) договір купівлі-продажу між покупцем і продавцем, від імені якого діє біржа, яка здійснює безпосереднє підписання договору. Підставами, відповідно до яких суб'єкту господарювання повинно бути відмовлено в участі у аукціоні, є: а) невідповідність документів формальним вимогам (неповний пакет документів); б) невідповідність статусу суб'єкта господарювання для участі у торгах, в) невиконання зобов'язання за договорами попередніх кварталів.

10. Обґрунтовано важливість прийняття програми розвитку лісового господарства і лісової промисловості з урахуванням необхідності розвитку

лісогосподарських правовідносин. Зазначено доцільність застосування засобів державного регулювання стартової ціни на необроблену деревину як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Стартова ціна повинна включати в себе собівартість продукції, прибуток підприємства, а також диференціюватися залежно від якісних характеристик деревини.

11. Визначено поняття якості деревини, що повинно включати в себе не тільки її технічні характеристики деревини, але й виробничо-експлуатаційні, тобто властивості деревини як матеріалу для виготовлення певних видів промислової продукції, а також критерії її безпеки.

12.3 огляду на встановлення зони вільної торгівлі з країнами Європейського Союзу, що унеможливило використання заходів захисту національного товаровиробника, які полягають у встановленні обмеження імпорту товарів, дискримінаційних митних зборів та інших заходів обмежувального характеру, запропоновано прийняття спеціального Закону України «Про спеціальний режим лісогосподарської діяльності в лісовому секторі економіки України» та застосування заходів державного регулювання з метою стимулювання розвитку лісового господарства та лісової промисловості як взаємопов'язаних галузей лісового сектора економіки України.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бровдій А. М. Інституційні ознаки підприємства як суб'єкта господарювання / А. М. Бровдій // Юридична Україна. – 2011. – № 12 (108). – С. 83-90.

2. Бровдій А. М. Особливості організаційно-господарських правовідносин за участю підприємств лісового господарства / А. М. Бровдій // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія «Економічна теорія та право». – 2012. – № 4 (11). – С. 75-84.

3. Бровдій А. М. Особливості законодавчого забезпечення лісогосподарських відносин в Україні / А. М. Бровдій // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 4. – С. 211-215.

4. Бровдий А. М. Понятие и виды хозяйственных правоотношений в системе лесного сектора экономики Украины / А. М. Бровдий // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Философия. Социология. Право. – 2013. – № 9 (153). – Вып. 24. – С. 126-136.

5. Бровдій А. М. Проблеми договірної забезпечення національного ринку необробленої деревини / А. М. Бровдій // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2013. – Вип. 22. – Ч. 2. – Т. 2. – С. 15-20.

6. Бровдій А. М. Господарсько-правове забезпечення діяльності державних унітарних підприємств / А. М. Бровдій // Правове забезпечення становлення економіки інноваційного типу в Україні : матер. наук.-практ.

конф. (м. Харків, 15 груд. 2009 р.) / редкол.: Ю. П. Битяк, С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, Д. В. Задихайло. – Х. : ФІНН, 2011. – С. 89–91.

7. Бровдій А. М. Порівняльно-правовий аналіз порядку, способів та методів управління унітарними та корпоративними підприємствами державного сектора економіки / А. М. Бровдій // Стратегія розвитку України в глобальному середовищі : матер. IV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Сімферополь, 17–19 листоп. 2010 р.). – Сімф. : ВіТроПринт, 2010. – С. 134-137.

8. Бровдій А. М. Окремі правові аспекти майнової основи господарювання державних підприємств / А. М. Бровдій // Проект Інноваційного кодексу України як новий етап розвитку нормотворення в інноваційній сфері : матер. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 черв. 2011 р.) / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, Д. В. Задихайло. – Х. : ФІНН, 2011. – С. 182-185.

9. Бровдій А. М. Суб'єкти організаційно-господарських повноважень щодо управління державними унітарними підприємствами, їх класифікація / А. М. Бровдій // Процеси економічної глобалізації та напрямки модернізації правового господарського порядку в Україні : матер. круглого столу (м. Харків, 26 квіт. 2012 р.) / редкол. Д. В. Задихайло, В. М. Пашков, В. С. Мілаш. – Х. : Юрайт, 2012. – С. 174-180.

10. Бровдій А. М. Ліс як майно у сфері господарювання / А. М. Бровдій // Актуальні питання інтелектуальної власності і інноваційного розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15–16 листоп. 2012 р.) / редкол.: С. М. Прилипко, Ю. Є. Атаманова, К. В. Єфремова. – Х. : НДІ ПЗІР, 2012. – С. 367-371.

11. Бровдий А. М. Разграничение лесных и хозяйственных отношений и проблемы их правового регулирования / А. М. Бровдий // Вклад молодых ученых в развитие правовой науки Республики Беларусь : сб. матер. III Междунар. науч. конф. (г. Минск, 23 нояб. 2012 г.) / Национальный центр законодательства и правовых исследований Республики Беларусь ; редкол.: В. И. Семенов (гл. ред.). – Минск : Бизнесофсет, 2012. – С. 140-144.

12. Бровдій А. М. Окремі питання господарсько-правового забезпечення обліку лісів / А. М. Бровдій // Тезиси докладов XXXVII научно-технической конференции преподавателей, аспирантов и сотрудников Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова. – Часть 2: Экономические и гуманитарные науки. – Х. : ХНУГХ, 2014. – С. 42-44.

АНОТАЦІЯ

Бровдій А. М. Господарсько-правове забезпечення діяльності державних підприємств лісового сектора економіки України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2015.

Дисертацію присвячено дослідженню правового режиму здійснення господарської діяльності державними підприємствами лісового сектора економіки України. Розглянуто поняття і структуру лісового сектора економіки України, охарактеризовано правове регулювання діяльності в його межах державних підприємств лісового господарства, визначено особливості їх правосуб'єктності, розглянуто організаційно-господарські правовідносини за їх участю.

Визначено структуру майна державних підприємств лісового господарства, обґрунтовано, що ліс повинен посідати основне місце в цій структурі, удосконалено його визначення. Встановлено необхідність обліку та оцінки лісів у складі майна зазначених суб'єктів господарювання. Розглянуто процедуру реалізації необробленої деревини на аукціонах, досліджено порядок укладення та зміст договорів, які опосередковують відносини з реалізації деревини.

Звернено увагу на напрямки і засоби державного регулювання господарської діяльності в лісовому секторі економіки України, встановлено необхідність зміни підходу до їх застосування. Досліджено засади правового регулювання господарської діяльності у лісовому секторі ЄС, запропоновано шляхи адаптації законодавства України до європейських правових стандартів крізь призму економічного співробітництва.

Ключові слова: лісовий сектор, державне підприємство лісового господарства, лісогосподарська діяльність, облік і оцінка лісів, аукціон з продажу деревини, організаційно-правова форма.

АННОТАЦІЯ

Бровдий А. М. Хозяйственно-правовое обеспечение деятельности государственных предприятий лесного сектора экономики Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 – хозяйственное право, хозяйственно-процесуальное право. – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины, Харьков, 2015.

Диссертация посвящена исследованию правового режима осуществления хозяйственной деятельности государственными предприятиями лесного сектора экономики Украины. Рассмотрены понятие и структура лесного сектора экономики Украины, охарактеризовано правовое регулирование деятельности в его рамках государственных

предприятий лесного хозяйства, определены особенности их правосубъектности, рассмотрены организационно-хозяйственные правоотношения с их участием.

Определена структура имущества государственных предприятий лесного хозяйства, обосновано, что лес должен занимать основное место в этой структуре, усовершенствовано его определение. Установлена необходимость учета и оценки лесов в составе имущества указанных субъектов хозяйствования. Рассмотрена процедура реализации необработанной древесины на аукционах, исследованы порядок заключения и содержание договоров, опосредующих отношения по реализации древесины.

Обращено внимание на направления и способы государственного регулирования хозяйственной деятельности в лесном секторе экономики Украины, установлена необходимость изменения подхода к их применению. Исследованы принципы правового регулирования хозяйственной деятельности в лесном секторе ЕС, предложены пути адаптации законодательства Украины к европейским правовым стандартам сквозь призму экономического сотрудничества.

Ключевые слова: лесной сектор, государственное предприятие лесного хозяйства, лесохозяйственная деятельность, учет и оценка лесов, аукцион по продаже древесины, организационно-правовая форма.

SUMMARY

Brovdi A. M. The economic and legal support of the activity of state-owned enterprises in the forest sector of economy of Ukraine. – On the right of manuscript.

The thesis for PhD in Law degree, speciality 12.00.04 – economic law, economic and procedural law. – Yaroslav Mudryi National Law University, The Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2015.

The thesis is devoted to study of the legal regime of economic activity of state-owned enterprises of the forest sector of the Ukrainian economy, and their relations with public authorities as well. The concept and the structure of the forest sector of Ukrainian economy are considered, the legal regulation of activity of state-owned forestry enterprises is analyzed, the characteristics of their legal capacity is determined, their organizational and economic relationship is examined. It is proved that the economic relationship in the forest sector of Ukraine's economy arise within the forest management that must be carried out under a special legal regulation.

Forest management is detected as a special kind of economic activity that is conducted by entities of the forest sector of Ukraine's economy. It can be divided into economic activities in the forest (with or without the using of forest

resources) and economic activities with the forest products that depends on the scope of economic activities.

The characteristic of the organizational-legal form and the status of the state-owned forestry enterprises is determined. With the aim of improving the management of state-owned forestry enterprises it is proposed to enter into the structure of the organizational-legal form such managing body as the Supervisory Board with the composition and powers defined, due to the need of the balance of private and public interests of business entities, as well as the state and the society at the stages of creation, operation and termination of the activity of state-owned forest enterprises.

The structure of property of the state-owned forestry enterprises is defined. It is proved that the forest, which is used in the economic activity should be considered as a natural integral property complex. The necessity of accounting for and valuation of forests in the composition of assets of these entities as non-current asset in the development process changes its form and becomes the working capital is stated. Forest assessment must take into account not only the age, but also economic skills and ability to use relevant forest resources in the implementation of various economic activities in the forest.

The procedure of implementation of untreated timber at auctions is considered. The procedure of the conclusion of the contracts in this field is researched as well as the relationship between buyers, sellers and exchanges. Having analyzed the content of these contracts, three types of them are defined: 1) on organization of the auction between the seller and the exchange; 2) on participation in the auction of potential buyers and the exchange; 3) on sale of untreated timber. Conditions of the acquisition of the lot of timber and its subsequent use are considered essential for such contracts. It is proposed to adopt a standard of purchase and sale of timber agreements and agreements on the organization of the auction

The importance of the program of forestry and forest industries with the need of forest relations is proved. Feasibility of application of state regulation of the starting price of unprocessed timber should include the cost of production, profit, and must be differentiated depending on its quality characteristics.

The need for a change of the approach to means and directions of state regulation of forestry activities in the forest sector of Ukraine's economy is defined. The fundamentals of the legal regulation of economic activities in the forest sector of the EU and the ways of adaptation of Ukrainian legislation to European legal standards through the prism of economic cooperation and the necessity of adopting the Law of Ukraine "On special regime of forest activities in the forest sector of economy of Ukraine" are studied.

Keywords: forest sector, state-owned forestry enterprise, forestry activities, accounting and valuation of forests, timber auction, organizational and legal form.

Відповідальний за випуск:
к.ю.н., доц. Давидюк О. М.

Підписано до друку 07.07.2015 Формат 60x90/16
Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.
Умовн. друк. арк. 0,7. Облік.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 1289

Друкарня Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.